

Cuprins

Prefață	7
Scurt istoric	12
Structura paraclisului	17
Rugăciuni premergătoare paraclisului	23
Bună și Născătoarea Celui bun	25
Comoară de tămăduiri	28
Toți, după Dumnezeu, la tine scăpăm.....	31
Nădejde și întărire și zid de scăpare	33
Celei ce a născut pricina bucuriei.....	35
Folositoare și păzitoare neînfruntată vieții	38
Rugătoare neîncetată către Dumnezeu	41
O discuție de consolare	43
Prefacerea celor scârbiți	47
Neprețuită rugătoare către Dumnezeu	49
Neputincioșilor mijlocitoare	53
Celor întristați mângâietoare	55
Raiul bunătăților	58
O scrisoare care nu rămâne fără răspuns	60

Prefață

„O scrisoare de pocăință a sufletului” – cum inspirat și-a intitulat Preasfințitul Părinte Calinic Botoșăneanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, acest comentariu la Paraclisul Maicii Domnului – ne cheamă să medităm împreună la rostul rugăciunii de pocăință ca mijloc de lucrare a mântuirii și, în mod special, să reflectăm la puterea de intercesiune sau de mijlocire a rugăciunilor pe care Maica Domnului le face pentru noi. Chipul Maicii Domnului ca Mijlocitoare și Ocrotitoare a lumii este, în egală măsură, izvor nesecat pentru imnografia și poezia liturgică, dar și pentru iconografia Bisericii.

Rugăciunea de pocăință concretizează virtutea nădejdi, fiind atât dar de la Dumnezeu cât și faptă a omului. Pocăința pe care o învață Biserica este pocăința nădejdi, fundamentată pe invocarea psalmistului: „Miluiește-mă, Dumnezeule, după marea mila Ta, și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea” (Psalmii 50, 1-2) și pe credința noastră că, oricât

de mari ar fi păcatele noastre, ele nu pot birui nemărginita milostivire a lui Dumnezeu, precum și nemăsurata și negrăita Lui iubire de oameni. Din Sfânta Scriptură aflăm că „aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El (...). Voia celor ce se tem de El o va face și rugăciunea lor o va auzi și-i va mântui pe dânsii” (Psalmii 144, 18-19). Păcătoșii care au deschis ușile pocăinței și au stăruit pe cărările mântuirii, precum regii David, Iezechia și Manase, sau Maria Egipteanca și mulți alții din istoria mântuirii, ne întăresc credința că Dumnezeu, Mântuitorul nostru, „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (I Timotei 2, 3-4) și că „se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește” (Luca 15, 10). Acești mari convertiți care s-au ridicat din păcat au devenit nu numai dascăli ai pocăinței pentru întreaga Biserică, ci și rugători pentru cei ce se luptă cu păcatul. Ușile pocăinței sunt ușile Împărăției lui Dumnezeu și nimeni nu se poate mântui fără pocăință, pentru că pocăința este condiția mântuirii. Sfântul Ioan Botezătorul și Însuși Mântuitorul Hristos și-au început lucrarea cu îndemnul: „Pocăiți-vă că s-a apropiat Împărăția cerurilor” (Matei 3, 2, 4, 17). Scriptura Vechiului Testament ne-a oferit

Psalmul 50, rugăciunea regelui Iezechia și pe cea a regelui Manase ca modele de rugăciune de pocăință și de mărturisire, iar imnografia Bisericii a creat, la rândul ei, în același duh de smerenie și pocăință, cunoscutul Canon al Sfântului Andrei Criteanul și Cinstitul Paraclis al Maicii Domnului, în ambele sale redactări, ca niște „scrisori de pocăință” prin care sufletul corespundează cu Dumnezeu, ca să folosim sintagme și metafore din comentariul în discuție.

Pocăința ca taină a refacerii comuniunii oamenilor cu Dumnezeu își măsoară profunzimea cu darul lacrimilor, izvorâte din întristarea cea după Dumnezeu, pentru că plânsul adevărat este regretul sau căința pentru păcatele pe care le-am făcut, regretul și căința pentru timpul pierdut, pentru energiile sufletești și trupești pe care le-am cheltuit în zadar, fără nici un sens duhovnicesc și fără nici o roadă folositoare altora. Rugăciunea de pocăință și de mărturisire devine pentru cel care se angajează în ea o întâlnire cu sine însuși, cu mizeria din sufletul propriu.

Sfinții Părinți ai Bisericii au scris cuvinte înaripate despre folosul și binefacerile rugăciunii ca izvor de putere spirituală și ajutor dumnezeiesc. Ne oprim la cuvintele Sfântului Grigorie de Nyssa care zice: „Rugăciunea este

paza neprihănirii, potolirea mâniei, înfrânarea mândriei, curățirea de pomenirea răului, dezrădăcinarea pizmei, înlăturarea nedreptății și îndreptarea necredinței. Rugăciunea este țaria trupurilor, belșugul casei, dreapta cărmuire a cetății, puterea împărăției, biruința în războaie, asigurarea păcii, împăcarea celor dezbinați și stăruința în împăcare. Rugăciunea este pecetea fecioriei, credința în căsătorie, arma călătorilor, păzitoarea celor ce dorm, îndrăzneala celor ce veghează, rodnicia plugarilor și izbăvirea celor ce călătoresc pe mare. Rugăciunea este apărătoarea celor duși la judecată, ușurarea celor legați, odihna celor ce dorm, mângâierea celor întristați, veselia celor ce se bucură, mângâierea celor ce plâng, cununa celor ce se căsătoresc, sărbătorirea zilei de naștere, însoțitoarea celor ce mor. Rugăciunea este vorbirea cu Dumnezeu, vederea celor nevăzute, dobândirea celor dorite, împreună cinstirea cu îngerii, înaintarea în cele bune, risipirea relelor, îndreptarea păcătoșilor, bucuria de cele de față și arătarea celor viitoare. Rugăciunea i-a făcut lui Iona chitul casă, iar pe Iezechia l-a adus din nou la viață de la porțile morții și celor trei le-a prefăcut flacăra în suflare răcoritoare" (Despre Rugăciunea Domnească, *Scrieri, Partea I-a*, Colecția P.S.B., vol. 29).

Un astfel de orizont de duh de rouă aducător adie cititorului și din acest comentariu la Paraclisul Maicii Domnului alcătuit de Preasfințitul Părinte Calinic Botoșăneanul, liturghisitor desăvârșit și talentat scriitor bisericesc, comentariu pe care, inspirat, l-a intitulat *O scrisoare de pocăință a sufletului* adresată lui Dumnezeu prin mijlocirea Maicii Domnului, o scrisoare care nu rămâne fără răspuns!

Preot ic. stavr. dr. Matei Corugă

Scurt istoric

Cuvântul „paraclis” desemnează o alcătuire de slujbă sub formă de poezie imnografică, compusă din lecturi biblice, tropare, stihiri și condace unite în structura liturgică a unui canon complet. Paraclisul ca formă de rugăciune pentru cei vii datează din secolul al VIII-lea și se aseamănă cu acatistul, dar spre deosebire de acesta el se adresează lui Dumnezeu prin rugăciunile de mijlocire ale Maicii Domnului. Două sunt paraclisele cele mai vechi și, totodată, cele mai cunoscute: Primul Paraclis, numit și *Paraclisul Mic*, care a fost alcătuit în secolul al VIII-lea de cuviosul Teostirict Monahul sau, după alții, de Teofan Mărturisitorul și care, în vechea rânduială a *Ceaslovului*, încheie capitolul bogorodicinelor, adică al troparelor Născătoarei de Dumnezeu, și Al doilea Paraclis, numit și *Paraclisul Mare*, care a fost alcătuit abia în secolul al XIII-lea de împăratul bizantin Theodoros II Dukas Laskaris (1254-1258) și care încheie Psaltirea cultică. În Biserica noastră, paraclisele poartă numele de *Primul* și *Al doilea*; în Biserica greacă sunt numite *Paraclisul*

Mic și *Paraclisul Mare*, iar slavii le-au preluat sub numele de *Moleben*. Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, a tradus încă de la 1673 Acatistul și Molebenul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

În ceea ce privește originea sau crearea lui, părerile sunt împărțite. După unii, alcătuirea Paraclisului Mic ar aparține lui Teostirict Monahul; alții îl consideră drept autor pe Teofan Mărturisitorul, mitropolitul Niceei, care a trăit în același secol; iar alții consideră că textul ar aparține Sfântului Ioan Damaschin (749). Având în vedere faptul că în canonul Paraclisului sunt incluse texte preluate din *Octoih*, precum irmoasele și condacul, putem considera între autori pe Sfântului Ioan Damaschin sau pe Sfântul Iosif Scriitorul de cântări (883), autorul irmoaselor din Paraclisul Mic. *Ceaslovul* reține însă două nume: Teostirict Monahul și Teofan Mărturisitorul. Liturgiștii susțin că aceste două nume ar desemna, de fapt, una și aceeași persoană, Teofan fiind numele lui Teostirict înainte de a deveni monah. Sursele hagiografice spun că Teostirict Mărturisitorul a pătimit în timpul iconoclasmului, sub împăratul Constantin Copronimul (741-775), pe când era starețul unei mănăstiri din Asia Mică, Pelekete, de lângă Prusa. Pentru fidelitatea starețului și a călugărilor